

Bruksela, dnia 13 listopada 2008 r.

KANCELARIA SENATU

Przedstawiciel Kancelarii Senatu
przy Unii Europejskiej

Sprawozdanie nr 41/2008

Sprawozdanie ze Wspólnego Spotkania Komisji Spraw Zagranicznych Parlamentu Europejskiego i Komisji Spraw Zagranicznych oraz Obrony Narodowej parlamentów krajowych państw członkowskich

Bruksela, 5 listopada 2008 r.

W dniu 5 listopada br. w Brukseli, odbyło się wspólne spotkanie komisji spraw zagranicznych Parlamentu Europejskiego i Komisji Spraw Zagranicznych oraz Komisji Obrony Narodowej parlamentów krajowych państw członkowskich. Ze strony polskiej, w spotkaniu uczestniczył senator **Leon Kieres** – przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych Senatu RP.

Spotkanie otworzył przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych PE Jacek Saryusz-Wolski (EPP-ED). Powitał zgromadzonych parlamentarzystów, w tym delegację Iranu. Podkreślił wagę współpracy między PE i parlamentami krajowymi w dziedzinie polityki zagranicznej.

Program spotkania obejmował następujące punkty:

- 1) Wymiana poglądów z Javierem Solaną, Wysokim Przedstawicielem UE ds. Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa.
- 2) Wymiana poglądów z Olli Rehnem, komisarzem odpowiedzialnym za rozszerzenie Unii Europejskiej
- 3) Wymiana poglądów z Benitą Ferrero-Waldner, komisarz odpowiedzialną za stosunki zewnętrzne i Europejską Politykę Sąsiedztwa.

1) Wymiana poglądów z Javierem Solaną

Javier Solana rozpoczął swoje przemówienie od pogratulowania „historycznego zwycięstwa” nowemu prezydentowi USA – Barakowi Obamie. Jego gratulacje spotkały się z gromkimi brawami zgromadzonych. Solana powiedział, że prezydent Obama został wybrany na „platformie zmiany”, z czego powinniśmy być zadowoleni.. Podkreślił, że w świecie wiele rzeczy wymaga zmian i powinniśmy tych zmian dokonywać razem: Europejczycy wspólnie z Amerykanami. Wybory to również czas zmiany stosunków transatlantyckich. Konieczne jest wdrożenie wspólnego planu działania UE i USA.

Następnie powiedział, że atmosfera ostatnich dni była zdominowana przez poważny kryzys finansowy. Określił go mianem problemu globalnego wymagającego globalnych rozwiązań. W opinii Solana kryzys głęboko zmienił scenę międzynarodową. Z Zachodu ośrodek władzy przeniesie się bardziej na Wschód. W tej sytuacji konieczne jest zaproszenie nowych państw do stołu negocjacyjnego. Jednak podkreślił, że wyżej wspomniane nowe wyzwania nie powinny oznaczać, że zapominamy o dawnych celach, tj. zmiany klimatyczne, ubóstwo i walka z rozprzestrzenianiem broni masowego rażenia.

Następnie Javier Solana przeszedł do omawiania obecnie występujących problemów, do których zaliczył:

- sytuację w Kongo

Podkreślił, że mają tam miejsce dramatyczne wydarzenia. W ciągu ostatnich 10 lat Unia Europejska wiele zainwestowała w proces stabilizacji i pokoju w Kongo. W ostatnich dniach Javier Solana spotkał się z prezydentem Kabila, prezydentem Ruandy – Kagame, przewodniczącym Unii Afrykańskiej – panem Ping oraz sekretarzem generalnym ONZ – Ban Ki-moon. ONZ oraz Unia Afrykańska są głównymi uczestnikami procesu stabilizacyjnego w Kongo. Za dwa tygodnie odbędzie się spotkanie przedstawicieli ONZ i Unii Afrykańskiej w Nairobi. Unia Europejska jest gotowa do pomocy humanitarnej i politycznej w rozwiązaniu trudnej sytuacji w Kongo.

- sytuację w Somalii

Javier Solana powiedział, że niemal codziennie słyszymy doniesienia o przypadkach piractwa u wybrzeży Somalii. To z tego właśnie powodu Unia Europejska zdecydowała się na uruchomienie wojskowo-strategicznej operacji morskiej w ramach Europejskiej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony. Planowanie operacyjne tej misji odbywa się w Northwood, pod dowództwem brytyjskiego szefa misji. Operacja ma się rozpocząć w grudniu. Ma się przyczynić do wdrożenia rezolucji ONZ nr 1814 i 1816 w sprawie ochrony statków Światowego Programu Żywnościowego płynących do Somalii poprzez pomoc w eskortowaniu statków przewożących tę żywność oraz zapobiec piractwu u wybrzeży Somalii. Solana podkreślił, że walka z piractwem nie zastąpi jednak procesu politycznego mającego na celu przywrócenie pokoju, bezpieczeństwa, stabilizacji i rozwoju w Somalii. Przypomniał, że z dniem 5 listopada ma nastąpić zawieszenie broni w tym kraju. Wezwał Somalijczyków oraz wszystkie zaangażowane kraje z Ligi Arabskiej do jak najszybszego rozwiązania tego kryzysu.

- sytuację w Gruzji

Javier Solana powiedział, że od września temat Gruzji jest bardzo ważny dla UE. UE jest bardzo aktywna na froncie dyplomatycznym. Wyraził nadzieję, że 18 i 19 listopada br. odbędą się konstruktywne rozmowy na temat Gruzji (w ramach procesu genewskiego - tzw. „Geneva talks”). Solana podkreślił, że poza dyplomatycznymi działaniami, UE jest także fizycznie obecna w Gruzji. Ma tam ok. 200 obserwatorów. W opinii Solana, do uruchomienia misji w Gruzji doszło w rekordowym czasie. Już 8 września zawarto porozumienie w Moskwie. Uruchomienie misji monitorującej w Gruzji doprowadziło do szybkiego wycofania się wojsk rosyjskich z Południowej Osetii i Abchazji. To pozwoliło na powrót przesiedleńców do opuszczonych rejonów. UE osiągnęła konkretne rezultaty w Gruzji i nadal będzie aktywnie uczestniczyć w tym procesie, blisko współpracując z OBWE i ONZ. Na koniec Solana podkreślił konieczność utrzymania jedności państw UE w kwestii Gruzji.

- sytuację w Rosji

Javier Solana powiedział, że nie da się ukryć, że stosunki Rosja-UE ucierpiały w rezultacie kryzysu gruzińskiego. Wspomniał o przygotowanym przez Komisję Europejską i Sekretariat Rady raporcie nt. stosunków z Rosją. W tym raporcie nie ma zaleceń, tylko fakty. Zalecenia zostaną sformułowane przez Radę. Zdecydują o tym ministrowie spraw zagranicznych, spotykający się w ramach Rady ds. Ogólnych. Szczyt UE-Rosja odbędzie się 14 listopada br. w Nicei. Solana podkreślił, że pomimo obecnej krytycznej sytuacji, nie ma innej alternatywy, jak utrzymywanie silnych relacji z Rosją, ponieważ UE potrzebuje Rosji, tak samo, jak Rosja potrzebuje UE. Prowadzone są szczerze i otwarte rozmowy z ministrem spraw zagranicznych Siergiejem Ławrowem. Konieczne jest podpisanie nowego porozumienia o współpracy strategicznej UE-Rosja.

- sytuację na Bałkanach Zachodnich

W Kosowie, priorytetem UE jest rozmieszczenie misji EULEX na terytorium tego państwa. Solana wyraził nadzieję, że dojdzie do tego w grudniu. Prowadzony jest dialog z Belgradem, podkreślający fakt, że uruchomienie misji EULEX jest najlepszym gwarantem praworządności i ochrony społeczeństwa serbskiego w Kosowie. UE stara się również znaleźć sposób na przybliżenie Serbii do UE. Raport Komisji wydany w dniu 5 listopada zawiera rekomendacje, co do tego, w jaki sposób Serbia ma poczynić postępy. Porozumienie o stabilizacji i stowarzyszeniu nie zostało jeszcze wdrożone, ale Solana wyraził nadzieję, że Serbia rozpocznie pełną współpracę z Międzynarodowym Trybunałem Karnym dla Byłej Jugosławii (ICTY) i że raport przedstawiony przez prokuratora w grudniu będzie pozytywny. Odnosząc się do Bośni i Hercegowiny, Javier Solana powiedział, że obecnie sytuacja w tym kraju jest niepokojąca, z uwagi na powrót nacjonalistycznej retoryki. Powiedział, że UE chce zbliżenia Bośni i Hercegowiny do UE, ale pod warunkiem respektowania porozumień z UE i porozumienia z Dayton.

- sytuację na Bliskim Wschodzie

Javier Solana powiedział, że w przyszły weekend odbędzie się spotkanie ministerialne w Egipcie. Pozwoli na analizę sytuacji w kontekście wyborów w USA, wyborów w Izraelu i zmian w administracji amerykańskiej. Solana dodał, że ostatnio był w Syrii i krajach Zatoki Perskiej: Zjednoczonych Emiratach Arabskich, Arabii Saudyjskiej i Katarze. Podkreślił, że konieczne są dalsze kroki, zmierzające do podpisania umowy o wolnym handlu z tymi krajami. Odnosząc się do Syrii, zauważył, że dochodzą stamtąd pozytywne sygnały i wyraził nadzieję, że te pozytywne zmiany również znajdą odzwierciedlenie w wyborach w Libanie w 2009 r. W kwestii Afganistanu, podkreślił skomplikowaną sytuację w tym kraju, zarówno w kontekście bezpieczeństwa, jak i rządów. Rok 2009 określił jako ważny. Konieczne jest podjęcie wspólnych działań UE w konsultacji z Amerykanami oraz zaangażowanie Pakistanu. UE jest coraz bardziej aktywna w Afganistanie, poprzez misję policyjną EUPOL Afganistan, z dodatkowymi 160 osobami, które rozpoczną tam swoje działania od grudnia. Javier Solana wyraził nadzieję, że wraz ze Specjalnym Przedstawicielem UE, we współpracy z przedstawicielem ONZ, panem Eide, oraz we współpracy z Amerykanami, nastąpi długo oczekiwany postęp w Afganistanie.

➤ **Pytania parlamentarzystów: pierwsza tura**

Solomon Passy, przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych parlamentu bułgarskiego spytał o możliwości stworzenia wspólnej europejskiej polityki obrony przy zastosowaniu Traktatu Lizbońskiego.

Karl von Wogau, (EPP-ED, Niemcy) członek Podkomisji Bezpieczeństwa i Obrony, wyraził zadowolenie z faktu, że UE bardzo szybko zajęła się zarządzaniem kryzysem gruzińskim. W 3 dni osiągnięto wszystkie cele z porozumienia z Rosją. Politykę UE w czasie kryzysu gruzińskiego określił mianem „genialnej improwizacji ze strony UE”. W jego opinii przykład Gruzji świadczy o zdolności UE do przewidywania kryzysów. Spytał, czy w przypadku Kongo teoretycznie była możliwość odesłania Eurokorpusu¹.

Lamberto Dini, przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych Senatu włoskiego, spytał, dlaczego w trakcie kryzysu finansowego nie było żadnych inicjatyw z Komisji odnoszących się do kryzysu a jedynie inicjatywy rządu francuskiego. Podkreślił, że dobre relacje z Rosją leżą w interesie UE, ale muszą się opierać na jasnych zasadach.

Véronique de Keyser (PSE, Belgia) spytała o sytuację w Syrii - postępy poczynione przez Syrię, jeśli chodzi o stosunki z Libanem i Irakiem, oraz czy Syria będzie mogła podpisać układ stowarzyszeniowy - czy będzie pozytywna opinia na ten temat. Spytała również o Hamas – w sytuacji, gdy od stycznia nie ma rządu palestyńskiego, jeśli dojdzie do pojednania, gdzie jest miejsce dla Europy?

Nicole Ameline, członek Komisji Spraw Zagranicznych ze Zgromadzenia Narodowego Francji, spytała, czy po wyborze Baraka Obamy istnieje szansa nawiązania nowego dialogu z Ameryką i podjęcia inicjatywy przez USA w stosunku do Europy.

Jelko Kacin (ALDE, Słowenia) podkreślił, że w Bośni i Hercegowinie mamy do czynienia z delikatną sytuacją i konieczne jest zaproponowanie temu krajowi programu wstąpienia do UE. Spytał o opinię Solana nt. podpisanej przez prezydenta Rosji deklaracji między Azerbejdżanem, Rosją i Nagornym Karabachem, w której UE nie jest nawet wspomniana.

Konrad Szymański (UEN, Polska) odniósł się do kwestii Gruzji. Spytał, dlaczego przez pierwsze tygodnie tego konfliktu Javier Solana milczał. Odnosząc się do kwestii dotrzymania zasad porozumienia o uzbrojeniu przez Rosję, powiedział, że Rosja utrzymuje 3 razy więcej wojska w Gruzji niż przed rozpoczęciem konfliktu i jednostronnie decyduje o statusie Osetii Południowej i Abchazji. Ponadto stwierdził, że nie rozumie celu zwołania szczytu w Nicei.

➤ **Odpowiedzi Javiera Solana**

Odnosząc się do pytań, **Javier Solana** powiedział, że być może w Gruzji miała miejsce improwizacja, ale nie można było postąpić inaczej, gdyż konieczne były szybkie działania. Dodał, że Unia postępowała sprawnie i skutecznie - 8 września podjęto decyzję i już 10 grudnia misja uda się do Gruzji. Podkreślił, że w tydzień po wybuchu konfliktu już tam był. Odnosząc się do pytania posła Szymańskiego, powiedział, że go nie rozumie, gdyż mówił już o procesie genewskim, innych ważnych spotkaniach, które miały miejsce i szybkiej reakcji

---

¹ **Eurokorpus** (ang. *Eurocorps*) – wspólna jednostka wojskowa szybkiego reagowania powołana przez Francję, Niemcy, Belgię, Hiszpanię i Luksemburg. Posiada wspólnych dowódców i kwaterę główną w Strasburgu. Utworzona w 1992 r. przez Niemcy i Francję, aby zainspirować tożsamość obronną UE, licząca obecnie 7000 oficerów i 60 000 żołnierzy. Pod rotacyjnym dowództwem kolejnych państw członkowskich zmieniający się co dwa lata. Eurokorpus stał się w pełni operacyjny w roku 1995. W kwietniu 2000 r. Eurokorpus przejął dowództwo nad siłami pokojowymi KFOR w Kosowie. Grecja, Polska, Turcja i Austria posiadają limitowaną liczbę oficerów w kwaterze głównej w Strasburgu.

UE. W kwestii braku reakcji Komisji Europejskiej – przyznał, że nie reprezentuje KE, ale należy jej bronić. Nie jest zdania, że KE nie odegrała swojej roli w konflikcie: przewodniczący KE Barroso aktywnie uczestniczył w rozmowach. Jednak te kwestie nie leżą w gestii KE. W kwestii pytania pani Véronique de Keyser powiedział, że nawiązane zostały stosunki dwustronne pomiędzy Syrią a Libanem i Irakiem. Przyznał, że w kwestii współpracy z Irakiem konieczne jest załatwienie wielu spraw, np. wymiana ambasadorów i współpraca transgraniczna. Jeśli chodzi o pozycję UE w Palestynie, to UE wspiera pojednanie wewnątrz Palestyny oraz negocjacje w Egipcie. Kolejne pytania dotyczyły Bośni i Hercegowiny: Solana powiedział, że UE chce, by Bośnia i Hercegowina zbliżyła się do UE, ale nie może utknąć na ścieżce retoryki. Do 2009 ma nastąpić: zmiana stanowiska przedstawiciela ds. BiH UE, uruchomienie misji EUFOR, inne konieczne działania. Jeśli chodzi o Azerbejdżan i Armenię, wspominał o tzw. Grupie z Mińska², w ramach której toczony są rozmowy i szuka się rozwiązania politycznego. W kwestii Somalii powiedział, że konieczne jest zwalczanie problemu piractwa. Wyraził zadowolenie z powodu zaangażowania Unii Afrykańskiej, której przewodniczący „wykonuje doskonałą robotę”. Nie ma jednak sił pokojowych, które mogłyby wspomóc Etiopię. Na koniec dodał, że konieczne jest zwiększenie zdolności instytucjonalnej UE i reforma instytucji i właśnie do tego potrzebny będzie Traktat Lizboński.

➤ Pytania parlamentarzystów: druga tura

Petras Austrevicius, wiceprzewodniczący Komisji Spraw UE parlamentu Litwy, pogratulował wysłania do Gruzji obserwatorów. Jednak podkreślił, że konieczne jest zapewnienie nienaruszalności terytorialnej Gruzji i realizacja planu 6-punktowego zakończenia wojny w Gruzji. Powiedział, że obserwatorzy nie mają wstępu na terytorium Gruzji. Spytał, do jakiego stopnia misja UE w Gruzji może pozostać „mission impossible”?

Angelika Beer (Zieloni, Niemcy) spytała, dlaczego kwestiami Somalii i piractwa zajmowano się w Komisji Transportu PE a nie w Komisji Spraw Zagranicznych. Podkreśliła, że była 4 razy w Kosowie i jest zdania, że „nie można Serbii karmić marchewkami a bić pozostałe kraje”. Ponadto spytała o kwestię Iranu i energii atomowej.

Janis Eglitis, wiceprzewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych parlamentu Łotwy, powiedział, że porozumienie UE-Rosja nt. Gruzji nie jest traktowane przez Rosję poważnie. Spytał, czy UE będzie podchodziła w sposób zasadniczy i racjonalny do realizacji założeń tego porozumienia. Miało nastąpić wycofanie wojsk z Abchazji i Osetii Południowej, a tymczasem sytuacja się pogarsza i okazuje się, że będzie ich więcej! Porównując sytuację Afganistanu i NATO oraz Gruzja i UE, widzimy, że UE nie jest dostatecznie skuteczna.

Kolejny przedstawiciel PE powiedział, że można uznać, że UE działała szybko, ale długo przed wybuchem konfliktu, co najmniej od roku, w PE, posłowie zwracali się do Rady o

---

² Na obszarze konfliktu nie ma sił pokojowych, toteż Armenia i Azerbejdżan utrzymują wzdłuż granicy liczne siły wojskowe. Zdarzają się incydenty zbrojne, np. 4 września 2007 roku w rezultacie wymiany ognia zginęło 3 żołnierzy z Armenii i 2 z Azerbejdżanu. Jednak obie strony konfliktu deklarują chęć pokojowego uregulowania konfliktu, co pozwala na utrzymanie rozejmu w mocy. Rolę mediacyjną w konflikcie pełni **utworzona w 1992 roku przez Organizację Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) Grupa z Mińska**, w zamyśle początkowym mająca przygotować stałą konferencję pokojową, gdy jednak do niej nie doszło przekształcona w mechanizm roboczy. Od 1997 roku Grupie z Mińska przewodzą Rosja, USA i Francja. W latach 1997-98 Grupa opracowała 3 odrębne propozycje pokojowe, które zostały odrzucone za każdym razem przez którąś ze stron, m.in. Azerbejdżan odrzucił pomysł „wspólnego państwa” z Nagornym Karabachem posiadającym daleko posuniętą autonomię.

analizę sytuacji w Gruzji, jednak nie spotkali się ze zrozumieniem. Zwracając się do Solany spytał, dlaczego wraz z ministrem Kouchnerem uznali, że Rosja spełnia swoje obowiązki, gdy oczywiste jest, że nie spełnia, o czym świadczy m.in. obecność armii rosyjskiej, brak dostępu obserwatorów do niektórych obszarów, itp. Spytał, dlaczego prezydencja i Solana godzą się na takie postępowanie Rosji. Co się właściwie tam stało i czy ktoś mógłby to wyjaśnić?

Carl Lang (Niezrzeszeni, Francja) podkreślił szybką interwencję Europy po wybuchu konfliktu. Dodał jednak, że obecnie w Gruzji i okolicach stacjonuje więcej armii rosyjskiej, niż przed konfliktem i spytał, jak to jest możliwe. Spytał, jak konkretny jest plan 6-punktowy, jeśli chodzi o wycofanie wojsk.

Leon Kieres, przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych Senatu RP nawiązał do pytań, które zadał Javierowi Solanie dawno temu, nie uzyskując na nie odpowiedzi. Powiedział, że ciesząc się z aktywności UE i pana Solana w kwestiach tj. problem Konga i Somalii, chciałby się dowiedzieć, jak ocenia on inicjatywę Partnerstwa Wschodniego – czy ta inicjatywa jest nadal aktualna, czy też ma charakter drugoplanowy.

Charles Tannock (EPP-ED, Wielka Brytania) powiedział, że podczas kampanii prezydent Barak Obama zapowiadał wycofanie sił z Iraku i bezwarunkowe postępowanie w Iranie. Spytał, jaka będzie reakcja UE. Ponadto spytał, czy Hiszpania będzie wyłączona z rozmów w ramach szczytu G20, z uwagi na serwis usługowy.

Pasqualina Napoletano (PSE, Włochy) poprosiła o komentarz spotkania w Marsylii, gdzie precyzowany jest projekt UE na rzecz Morza Śródziemnego i o rolę Ligi Arabskiej w tym procesie.

John Roper, przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych Izby Lordów, spytał o Europejską Strategię Obrony z 2003. Wyraził zainteresowanie procesem rewizji Strategii i jego postępowani. Odnosząc się do Bośni i Hercegowiny powiedział, że nie ma tam stabilności.

Doris Pack (EPP-ED, Niemcy) spytała, czy Javier Solana zdaje sobie sprawę, że w Mitrowicy przedstawiciel ONZ pracuje przeciw misji EULEX a tak być nie powinno. Odnosząc się do sytuacji Chorwacji i Macedonii, powiedziała, że Słowenia i Grecja powinny zmienić swoje postępowanie i zacząć traktować Chorwację i Macedonię jak dobrych sąsiadów i działać w ich interesie.

Przedstawiciel parlamentu Włoch spytał o Afganistan i nielegalne uprawy konopi oraz sposoby walki z tym procederem.

Alojz Peterle (EPP-ED, Słowenia) spytał o relacje ze środkowoazjatyckimi państwami np. z Tadżykistanem: czy będzie nowa inicjatywa ze strony Solana. Podkreślił, że należy usprawnić współpracę z tym rejonem świata.

➤ **Odpowiedzi Javiera Solana**

Odnosząc się do pytania posła Austreviciusa, **Javier Solana** powiedział, że w Gruzji przeprowadzana jest dokładna kontrola realizacji warunków porozumienia. Stwierdził, że UE robi dużo więcej niż wcześniej i że utrzymywany jest kontakt z tamtejszą ludnością. Zastępca szefa misji z ramienia ONZ pełni tam bardzo ważną rolę. W kwestii pytania pani Beer

odnośnie Iranu, powiedział, że polityka UE będzie nadal taka sama. Latem zostanie zaproponowany Teheranowi poprawiony pakiet. Iran ma prawo do posiadania energii atomowej. Musi jednak udzielić gwarancji, że jakiegokolwiek wykorzystanie tej energii będzie pokojowe. Jednak dodał, że nim nastąpi uruchomienie tej elektrowni, minie 9-10 lat. Wzbogacanie również wymaga czasu. UE ma więc czas na znalezienie rozwiązania.

W kwestii Rosji i Gruzji wyraził nadzieję, że spotkanie 14 listopada będzie produktywnie. W kwestii Gruzji nie może być bardziej precyzyjny. Oczywiście jest, że nie będzie uznania niepodległości Osetii Południowej i Abchazji ze strony UE. We wrześniu, po podpisaniu porozumienia, postępowanie wobec Rosji uległo zmianie. Cały czas obserwatorzy są na miejscu. Minister spraw zagranicznych Finlandii, Alexander Stubb, doskonale współpracuje z obserwatorami. W kwestii realizacji 6-punktowego planu powiedział, że najważniejsze jest wypełnienie dwóch punktów: wycofania sił „może nie w pełni, ale jest postęp” oraz rozpoczęcia procesu politycznego w Genewie.

Odnosząc się do pytania senatora **Leona Kieresa**, dotyczącego perspektyw realizacji inicjatywy Partnerstwa Wschodniego, Javier Solana ograniczył się do udzielenia zdawkowej odpowiedzi, że ta inicjatywa zostanie zrealizowana zgodnie z przyjętym kalendarzem.

Odnosząc się do pytania o Marsylię, powiedział, że ten proces już się właściwie rozpoczął. Unia dla Morza Śródziemnego jest skierowana do wszystkich uczestników i obserwatorów Partnerstwa Eurośródziemnomorskiego oraz Bośni i Hercegowiny, Chorwacji, Czarnogóry i Monako³. Unia dla Morza Śródziemnego to wielostronne forum współpracy regionalnej, które ma wzmocnić Proces Barceloński przez realizację konkretnych projektów. W tej chwili jest 6 projektów, przyjętych w trakcie spotkania w Paryżu w lipcu, które dotyczą: oczyszczania Morza Śródziemnego, wykorzystania energii słonecznej, poprawy infrastruktury transportowej, ochrony ludności cywilnej przed katastrofami naturalnymi, utworzenia Uniwersytetu Eurośródziemnomorskiego oraz rozbudowy mechanizmów kredytowania dla małych i średnich przedsiębiorstw. Ponadto ustalono, że siedziba sekretariatu będzie w Barcelonie, że będzie przewodniczący i 6 wiceprzewodniczących (Izrael, Palestyna, Turcja i inny kraj plus dwóch z UE) i zaplanowano spotkanie z Barakiem Obamą.

Odnosząc się do pytań Doris Pack, Solana stwierdził, że poruszyła ona trudne tematy. Powiedział, że współpraca z ONZ jest doskonała. Jeśli chodzi o negocjacje między ONZ, UE a Belgradem, to jest zgoda, co do 6 punktów. W kwestii rozmieszczania EULEXu, powiedział, że nie powinniśmy czekać do wypełnienia planu 6-punktowego. Jeśli chodzi o Macedonię, to Javier Solana powiedział, że wiele zostało zainwestowane w ten kraj i dlatego wyraził nadzieję, że problem nazewnictwa uda się rozwiązać. Powiedział, że jest nowa propozycja specjalnego przedstawiciela UE w Macedonii.

Jeśli chodzi o Afganistan i handel narkotykami, to podkreślił, że istotne jest zwalczanie upraw i że specjalny przedstawiciel UE ciężko nad tym pracuje. Przed końcem roku dojdzie do spotkania Afganistanu i wszystkich krajów sąsiedzkich z prezydenturą francuską. Minister Kouchner nad tym pracuje.

W kwestii współpracy z krajami Azji Środkowej, Solana powiedział, że jest prowadzony dialog polityczny z tymi krajami. Wspomniał m.in. o ważnym spotkaniu w Paryżu, które

---

³ Partnerstwo Eurośródziemnomorskie to formalne forum współpracy UE i państw basenu Morza Śródziemnego ustanowione w 1955 r. Uczestniczą w nim członkowie UE oraz Algieria, Egipt, Izrael, Jordania, Liban, Maroko, Syria, Tunezja, Turcja i Autonomia Palestyńska. Obserwatorami są Albania, Libia i Mauretania.

odbyło się we wrześniu br. /18 września odbyło się w Paryżu pierwsze forum ministrów UE-Azja Środkowa (Kazachstan, Uzbekistan, Tadżykistan, Turkmenistan i Kirgistan), które dotyczyło wyzwań związanych z bezpieczeństwem. Trzema głównymi tematami było zagrożenie terrorystyczne i nierozprzestrzenianie broni, walka z przemytem narkotyków i handlem żywym towarem oraz bezpieczeństwo energetyczne i środowiska. Forum doprowadziło do przyjęcia wspólnej deklaracji potwierdzającej wolę umocnienia dialogu politycznego oraz większej wymiany informacji i analiz, tak aby pozostać wyczulonym na zagrożenia natury polityczno-wojskowej. Wreszcie, dwie strony zobowiązują się przyczyniać się, poprzez wymianę polityczną i współpracę gospodarczą, do stabilizowania i rozwoju Afganistanu. Jest on ważnym czynnikiem stabilizacji regionu/.

2) Wymiana poglądów z komisarzem Olli Rehnem

Olli Rehn, komisarz ds. rozszerzenia UE, powiedział, że strategia rozszerzenia UE jest solidna i stabilna, choć jest realizowana w nowym kontekście, na tle konfliktu rosyjsko-gruzińskiego, finansowego kryzysu i przy zwiększonej świadomości, co do strategicznego znaczenia dla UE krajów takich, jak np. Turcja – dla stabilności, bezpieczeństwa, dostaw energetycznych i utrzymywania dobrych relacji z państwami w tym regionie. Następnie komisarz przystąpił do omawiania krajów kandydujących:

- Chorwacja

W opinii komisarza, do końca bieżącego roku możliwe jest wejście Chorwacji w ostatni etap negocjacji akcesyjnych. Oznacza to, że ta była jugosłowiańska republika licząca 4,4 mln obywateli jest na dobrej drodze do tego, aby w 2011 r. stać się członkiem Unii. Jednak podkreślił, że kalendarium może zostać dostosowane odpowiednio do postępów poczynionych przez Chorwację w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości i tworzenia państwa prawa. Chorwacja pracuje ciężko w walce z korupcją i przestępczością zorganizowaną. Jednak, jak wykazał deputowany Hannes Swoboda (PSE, Austria) w swoim sprawozdaniu, nie można przejść obojętnie obok wydarzeń sprzed dwóch miesięcy – dwóch morderstw na ulicach Zagrzebia. Stanowią one poważny problem i konieczne jest podjęcie skutecznych reform celem rozwiązania tego problemu. Te tragiczne wydarzenia zdynamizowały działania wszystkich partii politycznych. To jest czas, by Chorwacja pokazała, że umie stawić czoła przestępczości i ją zwalczać. Ponadto niezbędne jest wzmocnienie wysiłków Chorwacji celem skutecznej restrukturyzacji stoczni.

W przypadku siedmiu pozostałych krajów ubiegających się o członkostwo sytuacja nie wygląda tak różowo. Co prawda wszystkie są na dobrej drodze do przekształcenia swojej gospodarki w gospodarkę wolnorynkową, jednak muszą jeszcze popracować nad skutecznym egzekwowaniem przepisów. Niemal we wszystkich tych państwach, w tym także w Chorwacji, poważny problem stanowią korupcja i przestępczość zorganizowana. Dotychczas oficjalny status kandydatów do członkostwa w UE uzyskały trzy kraje: Chorwacja, Turcja i Była Jugosłowiańska Republika Macedonii. Pięć pozostałych krajów Bałkanów Zachodnich uznaje się natomiast za potencjalnych kandydatów – są to Albania, Bośnia i Hercegowina, Czarnogóra, Serbia i Kosowo. Do tej pory tylko dwa spośród tych państw (Chorwacja i Turcja) rozpoczęły negocjacje akcesyjne.

- Macedonia (Była Jugosłowiańska Republika Macedonii – FYROM)

W przypadku Byłej Jugosłowiańskiej Republiki Macedonii, nadal za wcześnie na negocjacje, gdyż kraj ten nie doprowadził do końca reform politycznych, zwłaszcza mających

zagwarantować wolne i uczciwe wybory. Ubiegłoroczne wybory do parlamentu z racji licznych uchybień spotkały się z ostrą krytyką. Wybory te pokazały, że nie zostały spełnione wymagane kryteria demokratyczne, z uwagi na zbojkotowanie parlamentu przez niektóre partie. Stanowi to zaprzeczenie kryteriów politycznych i demokratycznych i nie leży w praktyce parlamentarizmu w UE.. Konieczne jest też podjęcie dalszych wysiłków na polu walki z korupcją i reorganizacji służby publicznej, a także działań na rzecz wzrostu zatrudnienia. Macedonia poczyniła spore postępy celem reformy wymiaru sprawiedliwości i aparatu policyjnego. Z uwagi na wieloetniczny charakter państwa, nadal jednak istnieją problemy na tle etnicznym. Jeśli chodzi o zniesienie wiz dla obywateli Bałkanów Zachodnich – Olli Rehn powiedział, że kraje najbardziej zaawansowane w realizacji reform być może w przyszłym roku będą mogły skorzystać z tego przywileju.

- Albania

Komisarz podkreślił, że Albania sprawnie realizuje kolejne punkty zawarte w porozumieniu o stabilizacji i stowarzyszeniu z 2006 r. Jednym z kluczowych wyzwań dla Albanii jest wzmocnienie zdolności administracyjnych celem skoncentrowania się na wyborach w 2009 r. i zapewnienia sprawnego ich przebiegu.

- Czarnogóra

Podobnie, jak w Albanii, w Czarnogórze proces reform przebiega gładko w opinii komisarza. Konieczna jest jednak większa koncentracja na zwiększaniu efektywności administracji oraz tworzeniu państwa prawa, czyli reformie sądownictwa.

- Bośnia i Hercegowina

Kraj ten poczynił poważne postępy na drodze reform. Podpisana została umowa o stabilizacji i stowarzyszeniu oraz rozpoczęto dialog w sprawie wiz. Jednak Bośnia i Hercegowina zmagają się z konsekwencjami konfliktów politycznych, które spowalniają reformy i zagrażają dotychczasowym osiągnięciom.

- Serbia

Nowy rząd serbski uczynił integrację europejską priorytetem dla swojego kraju. Zadaniem podstawowym dla Serbii jest doprowadzenie do aresztowania Radko Mładića i innych zbrodniarzy wojennych, a więc współpraca z Międzynarodowym Trybunałem Karnym ONZ. Ponadto wiele zależy od postępów w głównych dziedzinach, takich jak praworządność i zmiany gospodarcze. Jeśli Serbia spełni wszystkie warunki, istnieje duże prawdopodobieństwo, że uzyska status kandydata w przyszłym roku (2009). Ponadto Unia Europejska oczekuje, że Serbia zajmie „konstruktywne stanowisko w kwestii uruchomienia misji EULEX (European Union Rule of Law Mission in Kosovo)”.

- Kosowo

Kosowo musi pokazać swoje zaangażowanie w tworzenie demokratycznego i wieloetnicznego społeczeństwa. Unia Europejska stara się zapewnić spokój i stabilność w Kosowie oraz wspierać reformy gospodarcze i postępy na drodze do UE. Jednak Kosowo znajduje się jeszcze w bardzo wczesnej fazie procesu integracji z UE. Dlatego też Komisja Europejska dopiero w przyszłym roku przeanalizuje, w jaki sposób można temu krajowi pomóc w przygotowaniach.

- Turcja

Komisja Europejska wyraziła uznanie dla pomocy Turcji w ustabilizowaniu sytuacji w regionie Kaukazu podczas tegorocznego konfliktu między Gruzją a Rosją. Podkreśliła jednak,

że Turcja musi przyspieszyć reformy. Kraj ten rozpoczął negocjacje w sprawie członkostwa w październiku 2005 r., czyli w tym samym czasie, co Chorwacja. W Turcji występują napięcia polityczne na scenie krajowej. Dotyczy to sprawy partii politycznej (PKK - Kurdyjska Partia Pracy), która trafiła do Trybunału Konstytucyjnego i wymusiła konieczność zmiany statutu partii politycznych w Turcji. Nastąpiły postępy na drodze zmiany prawa, co do swobody wypowiedzi i większej swobody religijnej. Jednak konieczna jest dynamizacja procesu reform. Ten kraj ma szansę na to, by w 2009 roku wejść w fazę decydującą. Bardzo ważne jest rozwiązanie kwestii Cypru. Unia Europejska zaakceptuje rozwiązanie, na które zdecydują się obie strony, jednak pod warunkiem, że zjednoczony Cypr będzie mówił jednym głosem: będzie federacją dwóch społeczności równo traktowanych, jak to zostało określone w rezolucji ONZ.

- Europa Południowo-Wschodnia

Perspektywa członkostwa pomogła utrzymać ten region na ścieżce reform, co stanowi podstawę dla przyszłych sukcesów. Rok 2009 może okazać się przełomowym, jeśli wszystkie kraje z tego regionu podejmą dalsze kroki na drodze reform.

➤ **Pytania parlamentarzystów**

Jan Hamáček, przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych Zgromadzenia Narodowego Czech, spytał, czy uda się rozwiązać problem wiz i znieść wizy dla krajów starających się o członkostwo w UE.

Wielu parlamentarzystów pytało się o przyszłość Turcji w jej dążeniach do UE. **Ria Oomen-Ruijten** (EPP-ED, Holandia) stwierdziła, że w przypadku Turcji mamy do czynienia ze stagnacją a postępy na drodze reform ograniczyły się tylko do kilku dziedzin. Należy sobie zadać pytanie, czy Turcja w ogóle chce reform, biorąc pod uwagę fakt postępującej polaryzacji społeczeństwa tureckiego oraz ograniczanie wolności słowa. Podobnie poseł z Finlandii spytał, czy Turcja w ogóle może wejść do UE i co właściwie może do niej wnieść. **Bernd Posselt** (EPP-ED, Niemcy) powiedział, że geostrategiczna rola Turcji jest mieszana z raportem o postępach a „przecież polityka zagraniczna jest polityką zagraniczną”. **Janis Eglitis**, wiceprzewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych parlamentu Łotwy, powiedział, że nie ma postępów na drodze do pojednania z Cyprzem, bo Turcja po prostu nie zamierza tego pojednania respektować. **Marie Anne Isler Beguin** (Zieloni, Francja) stwierdziła, że po wojnie w Gruzji, Turcja zaproponowała nowe rozwiązania, ale nie została wysłuchana przez Rosję. Zadała pytanie o przyszłość Turcji i czy otworzy granicę z Armenią. Podobnie pytał poseł **Charles Tannock** (EPP-ED, Wielka Brytania).

Lamberto Dini, przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych włoskiego Senatu spytał, kiedy dokładnie Chorwacja wejdzie do UE i czy będzie to przed wejściem w życie nowego traktatu. Ponadto spytał o politykę UE wobec innych krajów wschodnioeuropejskich, takich jak Ukraina, Białoruś i Gruzja. Czy KE nie zamierza czynić niczego w tym względzie? **Alojz Peterle** (EPP-ED, Słowenia) powiedział, że Chorwacja powinna zostać przyjęta do UE jak najszybciej. Podkreślił, że Słowenia nigdy nie miała jasnej granicy z tym krajem, jednak w jego opinii należy pozwolić obu państwom zażegnać ten problem.

Jelko Kacin (ALDE, Słowenia) spytał, dlaczego inaczej traktuje się Serbię i Czarnogórę. Serbia będzie mogła uzyskać tytuł kraju kandydującego w 2009. Tymczasem Czarnogóra nie ma tej możliwości. Ponadto odniósł się do sytuacji w Macedonii. Powiedział, że ten kraj

został poddany „brutalnej ocenie wg kryteriów politycznych”. Tymczasem poczynił on postępy w implementacji *acquis*, w dziedzinie policji, rozwoju języka albańskiego, itp. Spytał, jak to możliwe, że żąda się od Macedonii zmiany tożsamości i języka. Dodał, że desperacko potrzebujemy rozwiązania kwestii nazwy tego państwa. **Hans-Peter Mayer** (EPP-ED, Niemcy) powiedział, że Macedonia zrobiła wszystko by unikać błędów poczynionych na Zachodzie. Tam mamy do czynienia z partiami z regionów, które bojkotowały wybory. Nie powinno się z tego powodu dyskwalifikować kraju. Odnośnie Serbii, stwierdził, że już jest mowa o statusie kandydackim tego kraju, gdy tymczasem przez 3 lata nie negocjuje się z Macedonią wstąpienia do UE. **Bernd Posselt** (EPP-ED, Niemcy) powiedział, że dla niego blokada negocjacji z Macedonią jest nie do zaakceptowania. Dodał, że był w Macedonii i przyznał, że w trakcie wyborów w niektórych wsiach wystąpiły nieprawidłowości. Jednak w 99% przypadków wybory przebiegały prawidłowo. Spytał, dlaczego jeśli posłowie opozycji bojkotują parlament, to karany jest cały rząd i parlament. Na koniec stwierdził, że Macedonia spełnia warunki wejścia do UE.

Doris Pack (EPP-ED, Niemcy), przewodnicząca delegacji PE na Europę Południowo-Wschodnią, powiedziała, że nie może zrozumieć, dlaczego tylko jednemu krajowi – Chorwacji, wyznacza się datę potencjalnej akcesji a innym nie. Dodała, że komisarz mówi o tym, że w tej chwili piłka jest po stronie Chorwatów, choć przecież tak nie jest, bo blokuje się otwarcie dwóch rozdziałów. Stwierdziła, że Unia Europejska zredukowała zapisy umowy z Bośnią i Hercegowiną do absolutnego minimum.

Solomon Passy, przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych parlamentu bułgarskiego, spytał o możliwość wejścia Islandii i Norwegii do Unii Europejskiej oraz poszerzenia NATO o Szwecję i Finlandię.

➤ **Odpowiedzi komisarza Olli Rehn**

Odpowiadając na pytania parlamentarzystów, komisarz Rehn powiedział, że czeska prezydencja postawiła sobie jako priorytet zajęcie się kwestiami dotyczącymi rozszerzenia Unii Europejskiej. Podkreślił, że podobnie było w przypadku francuskiej prezydencji. Odnosząc się do pytania o liberalizację reżimu wizowego, komisarz Rehn powiedział, że są określone jasne warunki odnoszące się do przejścia z obecnego stanu do wprowadzenia ułatwień wizowych: paszporty z danymi biometrycznymi, zintegrowany system zabezpieczeń, itp. Jednak podkreślił, że nie decyduje o tym Komisja Europejska, a państwa członkowskie. Jeśli ministrowie spraw wewnętrznych będą przekonani, że kraje te spełniają wszystkie warunki niezbędne do zniesienia wiz, wówczas nastąpi liberalizacja reżimu wizowego. Są 2 rodzaje gremiów, decydujących o zniesieniu wiz: ministrowie spraw zagranicznych i ministrowie spraw wewnętrznych. Jednak nie wszyscy w Unii Europejskiej są za zniesieniem obowiązku wizowego.

Jeśli chodzi o Turcję, Olli Rehn powiedział, że jest to kraj o znaczeniu strategicznym, nie tylko ze względu na swoje położenie, ale także na możliwość wywierania pozytywnego wpływu na niestabilne regiony w swoim sąsiedztwie: na Kaukazie i w Gruzji. Turcja jest partnerem bardzo solidnym, blisko współpracującym z UE. Jednak to, że dotychczas nie zakończono negocjacji z Turcją, nie jest żadną złą wolą ani wymówką. Jest wiele „niedostatków w reformatorskim dziele w Turcji”. W Turcji nadal istnieją podziały wewnątrz krajowe. Gdyby Turcja doprowadziła do zgodnego koegzystowania różnych społeczności w dialogu, w porozumieniu oraz w konsensusie, wówczas nie musiałaby stawiać

czoła wewnętrznym podziałom. Mogłaby wykorzystać tę energię na zbliżanie się do Europy. W dniu 4 października 2005 r. w czasie prezydencji brytyjskiej zostały przyjęte ramy negocjacyjne. W ustępie dotyczącym Turcji w Protokole z Ankary zapisano, że tempo negocjacji akcesyjnych zależy od zapewnienia przez Turcję wdrożenia umowy i normalizacji stosunków z republiką Cypru. Konieczne jest więc rozwiązanie kwestii cypryjskiej. Jednak podkreślił, że celem UE jest przystąpienie Turcji do UE, ale po spełnieniu wszystkich warunków. Podkreślił, że obecnie klimat polityczny jest lepszy, niż był wcześniej

Odnosząc się do kwestii Ukrainy i innych krajów Europy Wschodniej, Olli Rehn przyznał, że pomimo podziału pracy w KE (nie jest komisarzem odpowiedzialnym za ten region, a jedynie za rozszerzenie UE), powinno się postrzegać politykę wobec przyszłych i potencjalnych państw członkowskich całościowo, na rzecz bezpieczeństwa. Dodał, że w porównaniu z Gruzją, na obszarze Bałkanów Zachodnich panuje stabilność. Przyznał, że trzeba skierować „więcej energii” na Europę Wschodnią. Celem wzmocnienia Partnerstwa Wschodniego, konieczne jest utrzymywanie jak najlepszych relacji z Ukrainą i innymi krajami tego regionu. Podkreślił, że kraje takie jak np. Gruzja, Ukraina, Mołdawia, Białoruś i region kaukaski, objęte są Europejską Polityką Sąsiedztwa, a nie polityką mającą na celu akcesję do UE. Jednak w opinii komisarza, czynione jest wszystko, by te kraje zbliżyć do UE.

W kwestii Czarnogóry, Olli Rhen powiedział, że sprawozdanie o postępach dla Czarnogóry stanowi obiektywną ocenę postępów tego kraju na drodze reform. Gdyby Czarnogóra zwalczyła korupcję, przemysł, poprawiła funkcjonowanie administracji, itp., mogłaby osiągnąć status kraju kandydującego. Chorwacja natomiast poczyniła lepsze postępy i od 4 lat ma umowę o stabilizacji i stowarzyszeniu. Różnica jest więc znaczna. Zgodnie z porozumieniem z 2006 roku, środki takie jak kalendarium są omawiane na ostatnim etapie. Wdrażanie kalendarium – zależy od Chorwacji. Powodem opóźnień jest dwustronny spór graniczny.

W kwestii Macedonii, podkreślił, że kraj ten osiąga postępy w wielu dziedzinach, jednak musi zapewnić przeprowadzenie wyborów zgodnych ze standardami. Jest 9 kryteriów, wedle których ocenia się dany kraj i spełnienie kryteriów politycznych jest warunkiem „absolutnie koniecznym”. Odpowiadając na pytanie, dlaczego bojkot parlamentu przez opozycję oznacza, że dany kraj nie spełnia norm, powiedział, że bojkoty parlamentów przez partie polityczne są niezgodne z europejskimi standardami demokracji i po prostu „niepoważne”. Państwo, które chce przystąpić do Unii, nie może sobie na to pozwolić a odpowiedzialność za ten stan rzeczy spoczywa zarówno na rządzie, jak i opozycji.

Odnosząc się do pytania posła Passy o członkostwo w NATO Szwecji i Finlandii, powiedział, że nie jest to przedmiot obecnej dyskusji. Jeśli chodzi o członkostwo Norwegii i Islandii w UE, to utrzymywane są ścisłe relacje z rządem i społeczeństwem obywatelskim tych krajów od 1,5 roku. Po stronie UE sytuacja wygląda w ten sposób, że jeśli np. Islandia złoży wniosek – negocjacje nie będą trwały długo. Spełnia wszystkie kryteria, jest członkiem EWG, co oznacza, że wdrożyła 2/3 *acquis*. Ponadto komisarz żartował, że natychmiast zatrudniłby ekspertów z Islandii w dziedzinie rybołówstwa (przynajmniej 2), bankowości i polityki monetarnej i gospodarczej.

3) Wymiana poglądów z komisarz Benitą Ferrero-Waldner

Komisarz **Benita Ferrero-Waldner**, odpowiedzialna za politykę zagraniczną i sąsiedztwa, poruszyła następujące tematy:

1. Stosunki transatlantyckie

Rozpoczęła od pogratulowania Barakowi Obamie zwycięstwa w wyborach i zostania 44 prezydentem USA. Podkreśliła, że nastąpiła chwila przełomowa: otwarcia nowego rozdziału w stosunkach UE-USA. Konieczne jest szybkie zaangażowanie wszystkich instytucji UE w nawiązanie relacji z nowym prezydentem USA. Proces układania stosunków z USA powinien obejmować: zaproszenie prezydenta Obamy do Brukseli, np. na wiosenny szczyt i zorganizowanie z nim spotkania; otwarcie się na inne pojawiające się potęgi i większe zaangażowania UE; stawienie czoła wspólnie kryzysowi finansowemu – rozmowy rozpoczną się już 15 listopada podczas szczytu finansowego w Waszyngtonie. Priorytetami powinny być: proces pokojowy na Bliskim Wschodzie, Afganistan/Pakistan, Rosja i zmiany klimatyczne oraz bezpieczeństwo energetyczne. Po pierwsze, proces pokojowy na Bliskim Wschodzie. Konieczne jest zaangażowanie prezydenta USA w ten proces od samego początku. W przeszłości, poprzedni prezydenci USA często zaniedbywali ten temat i nie poruszali go aż do końca swojej kadencji lub też odkładali na kolejną kadencję. Po drugie, należy podkreślić, że Pakistan ma kluczowe znaczenie dla stworzenia stabilnego środowiska w regionie i może przyczynić się do sukcesu działań UE w Afganistanie. Konieczny jest dialog z USA na ten temat. W przypadku Rosji konieczne jest budowanie wzajemnych relacji, pamiętając o tym, że USA poparło przejęcie przewodnictwa przez UE podczas kryzysu gruzińskiego. UE powinna również dążyć do zdobycia poparcia USA dla Partnerstwa Wschodniego. Powinniśmy dowieść, że przekazujemy tym krajom faktyczną pomoc i wsparcie. Poprzez takie działania, UE pokaże USA, że jest w stanie wywierać pozytywny wpływ na państwa ościenne. Perspektywy wzmocnionych stosunków transatlantyckich są dobre. Ale nie można zapewnić, że nie zmienią się wraz z przyjściem nowej administracji. Przede wszystkim trzeba udowodnić, że UE jest równorzędnym partnerem, który potrafi działać efektywnie i sprawie reagować na wyzwania, przed którymi stoi zarówno UE, jak i USA. W tym kontekście wydarzenia ostatnich dni pokazały, że UE może odegrać konstruktywną rolę w zwalczaniu kryzysu finansowego i że państwa członkowskie potrafią się zjednoczyć, by wspólnie stawić mu czoła. Naszym podstawowym celem jest minimalizacja wpływu kryzysu na zatrudnienie, siłę nabywczą obywateli i ich dobrobyt. Jednak ten kryzys pokazał, jak bardzo nasze rynki są od siebie zależne, dlatego konieczne jest stworzenie ogólnoeuropejskiego planu odbudowy, który Komisja zaprezentuje 26 listopada.

2. Stosunki UE-Rosja

Gospodarka rosyjska i unijna są całkowicie od siebie zależne. Nie da się zaprzeczyć, że kupujemy od Rosji energię, ale dla Rosji Unia Europejska jest głównym rynkiem eksportowym i jest to podstawowe źródło przychodów, które napędza wzrost gospodarczy w Rosji. Naruszenie integralności terytorium Gruzji i jednostronne uznanie Abchazji i Osetii Południowej położyło się cieniem na stosunkach Rosja-UE. W tym kontekście, KE dokonała przeglądu swoich stosunków z Rosją, na wiosek Rady. Stanowi on trzeźwą ocenę interesów europejskich w Rosji, ale również rosyjskich w UE i obustronnych interesów, w bardzo szerokim kontekście. W konkluzji KE uznała, że interesy UE w Rosji są bardzo istotne, dlatego najlepszym sposobem na osiągnięcie celów UE jest otwarcie kolejnej rundy negocjacji z Rosją. Kontynuacja negocjacji nie oznacza uznania status quo w Gruzji. Proces genewski będzie kontynuowany i jest ważny dla zapewnienia bezpieczeństwa i stabilności w regionie oraz konieczny do umożliwienia powrotu uchodźców i przesiedlonych. Ponadto, należy przywrócić integralność terytorialną w Gruzji. Ostatnia konferencja darczyńców dla Gruzji przeszła oczekiwania wszystkich i w niedługim czasie KE przedstawi propozycje nowego i ambitnego Partnerstwa Wschodniego celem wspierania sąsiadów UE na Wschodzie.

3. Partnerstwo Wschodnie

Wymiar demokratyczny stosunków ze Wschodem i silny międzyparlamentarny dialog będą stanowiły istotne elementy Partnerstwa Wschodniego. Konflikt gruziński podkreślił znaczenie bezpieczeństwa energetycznego. Będzie to jeden z głównych tematów podczas tworzenia Partnerstwa Wschodniego, którego propozycja zostanie przedstawiona pod koniec listopada. Należy podkreślić, że bezpieczeństwo energetyczne stanowiło ważny sygnał dla poparcia Partnerstwa Wschodniego. Unia Europejska została niejako wezwana do bardziej spójnego działania w tym zakresie. Prace w tym względzie będą kontynuowane podczas czeskiej i szwedzkiej prezydencji.

4. Unia dla Morza Śródziemnego

W opinii komisarzy, spotkanie w Marsylii w dniach 3 i 4 listopada było konstruktywne. Spotkali się na nim ministrowie reprezentujący państwa wchodzące w skład EUROMED. Od 4 listopada funkcjonuje nowa nazwa tej grupy, a mianowicie Unia dla Morza Śródziemnego (UMŚ). Inicjatywa Unii dla Morza Śródziemnego powstała już podczas szczytu w Paryżu w dniu 13 lipca br., jednak nie udało się jej zrealizować z uwagi na różnice pomiędzy grupą arabską i Izraelem odnośnie udziału w Lidze Arabskiej. Jednak w Marsylii udało się poczynić postępy, w zakresie mandatu, struktury instytucjonalnej i programu prac na rok 2009 dla UMŚ. Najważniejszą decyzją było utworzenie sekretariatu UMŚ w Barcelonie. Jego zadaniem będzie zapewnienie, że wybrane do realizacji projekty mają na celu promocję wzrostu gospodarczego, zatrudnienia, spójności terytorialnej i integracji społeczno-ekonomicznej. Szefem sekretariatu będzie przedstawiciel kraju na południe od Morza Śródziemnego. Choć nazwa „proces barceloński” przestała istnieć, to jednak całe prawodawstwo pozostało niezmienione. Wymiar parlamentarny zostanie również zachowany, w ramach Euro-Śródziemnomorskiego Zgromadzenia Parlamentarnego.

➤ Pytania parlamentarzystów

Mauro del Vecchio, członek Komisji Obrony włoskiego Senatu, wyraził zadowolenie z zaangażowania UE w kryzysie gruzińskim, w szczególności w kontekście przyszłych działań UE. Odnosząc się do perspektywy stworzenia Partnerstwa Wschodniego, powiedział, że jest to bardzo pozytywne rozwiązanie, które może pomóc w osiągnięciu bezpieczeństwa w tym regionie. Obok tych inicjatyw, powiedział, że szczególna uwaga powinna być zwrócona na kraje Morza Śródziemnego, w szczególności na problem nielegalnej imigracji. Wyraził nadzieję, że bliskie stosunki między UE a tymi krajami pozwolą na zwalczenie tej „plagi”.

Nicole Ameline, członek Komisji Spraw Zagranicznych Zgromadzenia Narodowego Francji, powiedziała, że potrzebna jest strategiczna wizja partnerstwa z Rosją, dlatego należy wyjść z nową propozycją w stosunku do Rosji. Spytała, czy poza partnerstwem dla Europy Wschodniej planowane jest jakieś europejskie partnerstwo dla Afryki, oparte na nowej wizji, nie tylko ograniczające się do pomocy humanitarnej, ale pomagające w budowie przyszłości gospodarczej Afryki.

Vytautas Landsbergis (EPP-ED, Litwa) powiedział, że poza wystąpieniem światowego kryzysu finansowego, mamy też bardziej fundamentalny problem, związany z kryzysem zaufania dotyczącym konfliktu gruzińskiego. Stosunki z Rosją zostały poważnie nadwątlone i nie można ich kontynuować. Nawet, jeśli prezydent Sarkozy wybaczy Putinowi i Medwediewowi, to przecież „nie może być tak, że Sarkozy robi to w imieniu całej UE”. W UE także państwa członkowskie i Parlament Europejski mają coś do powiedzenia. **Petras**

Austrevicius, wiceprzewodniczący Komisji Spraw UE parlamentu Litwy, dodał, że przed Unią Europejską stoi teraz wielkie zadanie, dotyczące oceny stosunków Rosja-UE. Konieczna jest pogłębiona dyskusja na ten temat, z udziałem ministrów spraw zagranicznych i obrony. Niezależnie od walk w Gruzji, musimy pamiętać o gospodarce. Spytał o opinię pani komisarz nt. jak zbudować nasze przyszłe stosunki z tym krajem.

Christopher Beazley (EPP-ED, Wielka Brytania) powiedział, że cieszy się ze strategii na rzecz Morza Bałtyckiego i ma nadzieję na jej wdrożenie. Odniósł się do stosunków UE-Rosja, podkreślając, że nie można mówić o konflikcie gruzińskim, gdyż jest to eufemizm. W jego opinii była to inwazja, interwencja z użyciem czołgów. Wspominał o łamaniu praw człowieka w Rosji, m.in. o strasznym traktowaniu Chodorkowskiego w więzieniu na Syberii, który przebywa tam od 5 lat, oraz o zabójstwie dziennikarki Politkowskiej, za które nikogo nie oskarżono. **Jan Hamáček**, przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych Zgromadzenia Narodowego Czech, stwierdził, że pani komisarz jest chyba zbyt optymistyczna wobec Rosji. W Inguszetii, Osetii, Gruzji, w przypadku Politowskiej, Chodorowskiego i wielu innych mamy do czynienia z niekończącymi się pogwałceniami praw człowieka. Spytał, czego pani komisarz oczekuje od Rosji.

Leon Kieres, przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych Senatu RP, powiedział, że ponieważ nie uzyskał satysfakcjonującej odpowiedzi od pana Javiera Solany na temat perspektywy Partnerstwa Wschodniego, chciałby zwrócić z prośbą o odpowiedź na to pytanie do pani komisarz. Ponadto spytał o pogląd pani komisarz nt. sygnałów wywołanych przez reżim Łukaszenki o możliwości współpracy z UE. Kolejną kwestią, którą poruszył senator Kieres, była wspólna europejska polityka energetyczna. Spytał, czy jest ona bardziej perspektywą, czy też konkretnym planem. Odnosząc się do stosunków z Rosją, poprosił panią komisarz o opinię na temat, czy odrzucenie karty energetycznej przez Rosję powinno być nagradzane dostępem przez firmy rosyjskie do rynku energetycznego UE.

Michael Gahler (EPP-ED, Niemcy) powiedział, że w ostatnich doniesieniach prasowych pojawiła się informacja o tym, że Rosja zamierza w Kaliningradzie zainstalować rakiety krótkiego zasięgu. Dodał, że tego typu działania nie tworzą dobrego klimatu do podpisania nowej umowy z Rosją. Spytał komisarz o opinię.

Pekka Haavisto, członek Komisji Spraw Zagranicznych i Komisji Obrony parlamentu fińskiego, powiedział, że w kontekście porozumienia UE-Rosja mówi się o zawarciu szeregu transakcji handlowych, ale spytał, czy coś mówi się o ochronie środowiska, np. Morza Bałtyckiego.

Marie Anne Isler Beguin (Zieloni, Francja) stwierdziła, że nieposzanowanie sześciu punktów planu Sarkozyego i Medwediewa niczego nie zmieniło. Zauważyła, że zazwyczaj jednak dokonuje się oceny realizacji planu, a tymczasem minister Kouchner poinformował wszystkich, że negocjacje z Rosją wznowiono. Europejscy obserwatorzy nie mogą dotrzeć do wielu miejsc w Gruzji a Rosja wzbrania się przed podjęciem negocjacji. Spytała również o Mauretanię – czy sankcje zostały zapoczątkowane nim zostały zawieszono.

➤ **Odpowiedzi komisarz Benity Ferrero-Waldner**

Komisarz **Benita Ferrero-Waldner** powiedziała, że kryzys gruzińsko-rosyjski pokazał potrzebę większego zaangażowanie UE w politykę sąsiedztwa. Nawiązując do pytania

senatora **Leona Kieresa**, powiedziała, że Partnerstwo Wschodnie będzie wymagało większego zaangażowania, inwestycji, pomocy, wzrostu wymiany handlowej i mobilności. Należy również dążyć do wprowadzenia ułatwień dla obywateli w ruchu wizowym, może wprowadzenie ruchu bezwizowego. Jeśli konflikt azersko-ormiański będzie pokojowo rozwiązany, to KE będzie gotowa przedstawić znaczniejsze fundusze na Partnerstwo. Dodała, że wymiar parlamentarny Euronest będzie integralną częścią tego Partnerstwa. Odnosząc się do pytania o Armenię, pani komisarz powiedziała, że jest przewidziana w Partnerstwie Wschodnim. Jednak konieczne jest, by każdy miał dostęp do jej terytorium. Podkreśliła, że Ukraina jest krajem najbardziej zaawansowanym we wschodniej polityce sąsiedztwa.

W kontekście Unii dla Morza Śródziemnego, komisarz Ferrero-Waldner powiedziała, że powinna ona stanowić model dla Partnerstwa Wschodniego. Unia dla Morza Śródziemnego będzie koncentrowała się na realizacji szeregu projektów w regionie. Obecnie występują tam konflikty, konieczna jest pomoc mieszkańcom. Kwestia zwalczania nielegalnej imigracji nie była omawiana w Marsylii, choć przyznała, że od dawna czeka na omówienie, ponieważ jest jednym z filarów Unii dla Morza Śródziemnego. Kolejnymi są wykwalifikowana imigracja i integracja.

W kwestii stosunków UE-Rosja, powiedziała, że to trudny, politycznie wrażliwy temat. Przyznała, że są różnice między państwami członkowskimi, ale mamy jeden wspólny mandat na negocjacje, odzwierciedlający te różnice w podejściu do Rosji. Podkreśliła, że negocjacje nie są prezentem dla Rosji; jest to wynik trzeźwej oceny tej głębokiej, skomplikowanej relacji między Rosją a UE. Rosja potrzebuje UE i to od nas zależy, jak określić i realizować nasze własne interesy. My też mamy swoje wielkie interesy związane z Rosją: nie tylko geopolityczne, ale i gospodarcze. 80% z europejskich inwestycji jest lokowanych właśnie w Rosji. Chcemy, by w Rosji były respektowane zasady, np. potrzebujemy większej swobody przemieszczania się, poszanowania praw człowieka. I te zasady istnieją w precyzyjnie i szeroko zapisanym mandacie negocjacyjnym. Najważniejsze jest, by podjąć negocjacje z Rosją, które zostały jedynie czasowo zawieszono. Rosja realizuje 6-punktowy program. 5 punktów zostało zamkniętych a 1 częściowo wypełniony, dlatego możliwe są rozmowy w ramach procesu genewskiego. Konieczna jest jedność UE wobec Rosji. Jednak podkreśliła, że nie można zaakceptować obecnego *status quo* w Gruzji.

Odnosząc się do zapowiedzi Medwediewa o umieszczeniu rakiet w Kaliningradzie, przyznała, że musi zapoznać się ze szczegółami tej propozycji. Jednak przyznała, że takie działania oczywiście nie zwiększą bezpieczeństwa w regionie.

W kwestii zabójstwa Politkowskiej i więzienia Chodorkowskiego, powiedziała, że potrzebna jest pomoc UE. Organizacje praw człowieka niepokoją się sytuacją w Rosji. Dzieją się tam rzeczy działające destabilizująco.

Odnosząc się do Wymiaru Północnego powiedziała, że ta inicjatywa pomaga Morzu Bałtyckiemu. Rosja również inwestuje środki i realizuje projekty, celem oczyszczenia Morza Bałtyckiego. W Europie, jak i w Rosji, zachodzą pozytywne zmiany w postaci zwiększonej świadomości ekologicznej. Konieczna jest jednak lepsza współpraca z Rosją w tym zakresie. Ważne jest, by Rosja miała podobne lub zbliżone standardy ochrony środowiska. Synergia Morza Północnego z kolei wiąże się z szerszym sąsiedztwem, z Rosją i Turcją. Stwierdziła, że potrzebujemy wszystkich aktywnych tam podmiotów.

W kwestii Białorusi, przyznała, że była to najwyższa pora, by pokazać, że pewne poczynione postępy mogą mieć pozytywne konsekwencje. W procesie wyborczym w tym kraju nastąpił postęp, choć oczywiście wybory nie były w pełni sprawiedliwe i uczciwe. Uwolniono więźniów politycznych, zaproszono na głosowanie misję obserwacyjną OBWE oraz dopuszczono kandydatów opozycji do wyborów. Ponadto, w przeciwieństwie do poprzednich wyborów, policja nie atakowała protestujących manifestantów. UE dostrzegła postęp i dlatego zaproponowała na początek otwarcie jednego rozdziału: czasowe zawieszenie sankcji wizowych wobec tych przedstawicieli reżimu, którzy nie byli bezpośrednio oskarżani o zbrodnie czy prześladowania opozycji. Dodała, że być może w przyszłości Białoruś zostanie członkiem Europejskiej Polityki Sąsiedztwa i Partnerstwa Wschodniego. Jednak podkreśliła, że UE nie odchodzi od dotychczasowej polityki wobec Białorusi. Ważne jest, by wykorzystać w tej chwili to, co udało się osiągnąć, gdyż polityka sankcji niczego nie zmieniła.

W kwestii wspólnej polityki energetycznej, o którą pytał senator **Leon Kieres**, powiedziała, że od dwóch lat osobiście pracuje nad polityką energetyczną. Poważny postęp został poczyniony w ciągu ostatniego roku. Zostało podpisane tzw. *Memorandum of Understanding* z m.in. Ukrainą, Kazachstanem, Turkmenistanem, także z Irakiem. Postępy zostały poczynione w osiągnięciu porozumienia z Algierią, Marokiem, Jordanią, itd., w ramach dialogu politycznego. Faktycznie, Rosja powiedziała, że nie zaakceptuje karty energetycznej. Ale prezydent Putin jest gotów zaakceptować zasady karty energetycznej: przejrzystość, wzajemność i równe warunki dla wszystkich. Czesi chcą się intensywnie zająć tymi kwestiami w czasie nadchodzącej prezydencji.

Odnosząc się do pytania o partnerstwo z Afryką, komisarz powiedziała, że jest to priorytet. Dodała, że komisarz Louis Michel, odpowiedzialny za rozwój i pomoc humanitarną, był już w Ruandzie, w Kongo, Ghanie i wielu innych państwach Afryki. W kwestii Mauretanii, komisarz powiedziała, że prezydencja francuska zaprosiła ambasadora Mauretanii do Paryża. Jednak nie udało się osiągnąć porozumienia – strona mauretańska nie odpowiedziała na unijne prośby. W ciągu miesiąca zostaną więc przedstawione nowe propozycje i może tym razem uda się poczynić postępy.

4) Informacja dodatkowa – misja EULEX

Kosowo, zamieszkane głównie przez Albańczyków, ogłosiło w lutym niepodległość wbrew protestom Serbii, której część formalnie stanowiło. Większość państw UE uznała najmłodsze bałkańskie państwo. Serbska akceptacja dla misji Unii Europejskiej EULEX w Kosowie jest ważna; chodzi m.in. o to, by unijni policjanci, prawnicy, sędziowie i celnicy mogli pracować też w częściach Kosowa zamieszkałych przez Serbów.

Kosowo się nie zgadza - Mimo protestu Narodów Zjednoczonych rząd Kosowa potwierdził 12 listopada swój sprzeciw wobec wynegocjowanego już przekazania obowiązków przez ONZ-owską administrację (UNMIK) misji EULEX Unii Europejskiej. Żadnego planu „nie można narzucić suwerennemu, demokratycznemu Kosowu” oświadczył kosowski premier Hashim Thaci. Według Thaciego kompromis w sprawie unijnej misji narusza jednak ogłoszoną w lutym niepodległość Kosowa i dlatego jest nie do przyjęcia. Belgradzkie „mrzonki” o wpływie na Kosowo zostały „pogrzebane” 17 lutego, gdy Kosowo ogłosiło niepodległość - zaznaczył premier. Kosowskie władze stoją na stanowisku, że serbskie żądania kontroli nad policją, cłem i wymiarem sprawiedliwości w zdominowanych przez Serbów rejonach Kosowa są nie do przyjęcia.

Serbia się nie zgadza – Z kolei przebywający w Polsce prezydent Serbii Boris Tadic oświadczył 12 listopada, że jego kraj dąży do członkostwa w UE, ale „na tej drodze nie zrezygnuje z obrony własnej integralności, z którą związane jest Kosowo”. Powiedział, że „Serbia wita przybycie do Kosowa misji Unii Europejskiej, ale w przekonaniu, że będzie ona przestrzegać zasady neutralności, która zostanie potwierdzona przez Radę Bezpieczeństwa Narodów Zjednoczonych”. Dodał, że dla Serbii nie do przyjęcia jest jakakolwiek zmiana porozumień, jakie Serbia osiągnęła z Narodami Zjednoczonymi, niezależnie od tego, jakie będą życzenia czy pragnienia Prisztiny w tej kwestii.

Komisja Europejska - 7 listopada Komisja Europejska deklarowała gotowość przyjęcia głównych warunków Serbii dotyczących EULEX. Przedstawiciel KE ds. Bałkanów Pierre Mirel powiedział, że UE zgodzi się, by jej misja licząca ok. 2.000 ludzi miała poparcie Rady Bezpieczeństwa ONZ i pozostała neutralna w sprawie statusu Kosowa, czego domaga się Belgrad.

Opracowała:

dr Magdalena Skulimowska

A k c e p t u j ę

Leon Kieres
Przewodniczący Komisji Spraw
Zagranicznych Senatu RP